

Asia: VN/18153/2021

Lausuntopyyntö koskien Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan valtion maalle perustettavia luonnonsuojelualueita

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Valtioneuvoston ja Ympäristöministeriön asetusluonnokset Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan valtion maalle perustettavista luonnonsuojelualueista

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (PPLY) lausunto

PPLY pitää tärkeänä luonnonsuojelualueiden perustamista ja kannattaa ympäristöministeriön asetuksella perustettaville suojelualueille esitettyjä rauhoitusmääräyksiä sellaisinaan. Niiltä osin rauhoitusmääräykset turvaavat kullakin kohteella esiintyvän lajiston elinolosuhteet riittävällä tavalla. PPLY pitää tärkeänä, että suojelualueet perustetaan LSL 17 § mukaisesti ilman poikkeuksia eläinlajiston rauhoituksesta.

PPLY keskittyy jatkossa tässä lausunnossa Valtioneuvoston asetuksella perustettaviin luonnonsuojelualueisiin. PPLY on tyytyväinen, että Valtioneuvoston asetuksella perustettavista luonnonsuojelualueista monet kuuluvat Pohjois-Pohjanmaa maakunnallisesti arvokkaisiin lintualueisiin (MAALI). Haluamme silti lausua muutamista linnustonsuojeluun liittyvistä asetusluonnoksen kohdista ja siinä esitetyistä poikkeuksista rauhoitusmääräyksiin.

Luonnonsuojelulain 17a§ 3 momentin mukaan ”Muun kuin metsästyslain 8 §:n alueella sijaitsevalla muulla luonnonsuojelualueella eläinten tappamisesta, pyydystämisestä ja hätyyttämisestä on voimassa, mitä tämän lain 13 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voidaan kuitenkin säätää metsästyksen sallimisesta muulla luonnonsuojelualueella, jos metsästys ei vaaranna alueen perustamistarkoitusta tai aiheuta haittaa alueen muulle käytölle.”

Edellä mainittu perustamistarkoitus on kirjattu Valtioneuvoston asetusluonnoksen 1 §:ään näin:

"Pohjois-Pohjanmaan maakunnan edustavien dyynien, lehtojen, vanhojen metsien, soiden, lintukosteikkojen ja merenrantaluonnon suojelemiseksi sekä retkeilyä, opetusta ja tutkimusta varten perustetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 17 §:n mukaisiksi muiksi luonnonsuojelualueiksi jäljempänä 2 §:ssä luetellut alueet."

Maakunnallisesti arvokkaisiin lintualueisiin kuuluvien soiden ja lintukosteikkojen osalta luonnonsuojelualueen perustarkoitus on suojella alueen luontotyyppien ohella yhtä lailla siellä elävää lajistoa. Luonnonsuojelulain 1 § mukaan lain 1. tavoitteena on luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen ja 5 § mukaan "Edellä 1 §:ssä tarkoitettujen tavoitteiden saavuttamiseksi luonnonsuojelussa on tähdättävä maamme luontotyyppien ja luonnonvaraisten eliölajien suotuisan suojelutason saavuttamiseen ja säilyttämiseen." Edelleen 5 § sanotaan, että "Eliölajin suojelutaso on suotuista, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään."

Vanhojen metsien ja soiden suojeluun kuuluu myös näissä elinympäristöissä elävän linnuston suojelu. Näiden lajien kannat ovat pitkällä aikavälillä taantuneet eikä ole syytä sallia niiden metsästämistä yhdelläkään suojelualueella. EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteena on saada luonnon monimuotoisuus elpymään vuoteen 2030 mennessä. Biodiversiteettistrategiassa on kolme suojelualueisiin liittyvää tavoitetta: 1) oikeudellisen suojelun piirissä tulee olla vähintään 30 prosenttia EU:n maa- ja merialueista, 2) tästä vähintään kolmannes eli 10 prosenttia pinta-alasta on suojeltu tiukasti ja 3) pinta-alasta riippumatta kaikki jäljellä olevat luonnontilaiset metsät ja vanhat metsät on suojeltu tiukasti. Lisäksi strategian mukaan suojelu tulee kohdentaa alueisiin, joilla on suuri monimuotoisuusarvo tai -potentiaali. (<https://luontopaneeli.fi/ajankohtaista/>)

Suuren monimuotoisuusarvon omaavia alueita ovat esimerkiksi maakunnallisesti arvokkaat lintualueet, jotka ovat tiukkojen kriteerien mukaan valittu ja täyttävät elinympäristöinä muutenkin kuin linnuston osalta suojelukriteerit. Biodiversiteettiperiaatteiden mukaan tällaisten alueiden tulee olla tiukasti suojeltuja myös siellä elävien lajien osalta, joten laajat rauhoitusalueet ovat tarpeen. Kuitenkin esimerkiksi metson ja teeren metsästys on luonnoksessa sallittu 15/32 suojelualueista ja 40 % suojelupinta-alasta. Perustettavat suojelualueet sisämaan kohteissa ovat riittävän yhtenäisiä ja niin isoja, että metsästyshauhoitus olisi voimaan tullessaan todellinen ja tarjoaisi linnuille rauhallisen ja turvallisen lepo- ja ruokailualueen. Tämän myötä täyttyisivät kyseisillä alueilla tiukan suojelun kriteerit ainakin lajien suojelun osalta.

Koska metson ja teeren metsästys on mahdollista luonnonsuojelualueiden ulkopuolella, ei asetuksen rauhoitussäännöksissä ole erityistä syytä poiketa LSL 17 §:stä. Metson ja Teeren metsästys esitetään kuitenkin luonnoksessa sallittavaksi seuraavilla maakunnallisesti arvokkailla lintualueilla (MAALI): Hailuodon luonnonsuojelualueen Hanhisjärven osa-alue, Haarasuo, Hillikkosuo, Huhtaneva-Lumineva, Iso Särkisuo, Lintusuo, Pitkäsneva, Viitaojanlatvasuo (em. poikkeukset 3§, kohta 5). PPLY esittää, että kaikki linnut, myös metso ja teeri, rauhoitettaisiin mielellään kaikilla suojelualueilla, mutta minimissään näillä maakunnallisesti arvokkailla lintualueilla. Esimerkiksi Hailuodossa

aikoinaan yleinen metso on todennäköisesti hävitetty sieltä sukupuuttoon metsästämällä. Myöhemmin paikallinen metsästysseura on sen rauhoittanut, mutta tämä rauhoitus tuli liian myöhään. Tällaisen oma-aloitteisuuden varaan ei kanaintujen suojelua voi kuitenkaan jättää, vaan lain ja asetusten on turvattava suojelualueiden linnustoa.

MAALI-alueisiin kuuluva Värkkisuo sijaitsee osittain Oulun ja osittain Pudasjärven alueella ja on hankala rajatapaus. Lakiluonnoksen 3 § 1 kohdan mukaan sallittaisiin luonnonsuojelualueiden rauhoitussäännöksistä poiketen metsästys Värkkisuon Pudasjärven puoleisella osalla Luonnonsuojelulain 17a §:n 2 momentin nojalla. Mutta, saman momentin viimeisen lauseen mukaan ”valtioneuvoston asetuksella voidaan myös säätää, että metsästys on sallittu vain metsästyslain 8 §:ssä tarkoitettulle kuntalaiselle, jos se on tarpeen riistakantojen turvaamiseksi tai hoitamiseksi”. Eli lakia voidaan yhtä hyvin tulkita myös riistakantojen turvaamiseksi. Tässä tapauksessa tiukemman lajien suojelun näkökulmasta kaikkien riistalajien metsästystä ei arvokkaalla lintualueilla pidä erillispoikkeuksella sallia yhtään enempää, kuin mihin laki velvoittaa. Sen vuoksi Värkkisuon Pudasjärven puoleisella osalla on syytä toimia Luonnonsuojelulain 17a § 2 momentin viimeisen lauseen mukaisesti ja sallia metson ja teeren metsästys vain kuntalaisille.

Ketun metsästys on sallittu 15/32 alueesta ja 72 % pinta-alasta. Kettu on niputettu yhteen haitallisten vieraslajien minkin ja supikoiran kanssa. Kettu alkuperäislajistoon kuuluvana eläimenä ansaitsee suojelua siinä missä muukin eläimistö. Esitämme, että ketun ja haitallisten vieraslajien metsästyksistä säädetään erikseen siten, että kettu on pääsääntöisesti rauhoitettu luonnonsuojelualueilla lukuun ottamatta arvokkaita lintualueita, joille voidaan ketun metsästykseseen myöntää poikkeus rauhoitussäännöksistä. Nämä alueet ovat asetusluonnoksen 3 §:n 3 kohdassa hyvin tunnistettu. Ketun metsästysaikojen suhteen voitaisiin näillä alueilla menetellä, kuten asetusluonnoksessa on esitetty.

Minkin ja supikoiran rauhoitukselle ei ole erityistä tarvetta. Ne ovat vieraslajeja, jotka tulisi voida hävittää kaikilta luonnonsuojelualueilta. Jos niiden pyynnin katsotaan aiheuttavan merkittävää riskiä perustettavan suojelualueen uhanalaisen linnuston pesimärauhalle, voitaisiin minkin ja supikoiran metsästys sallia tällaisilla suojelualueilla lintujen pesintäajan ulkopuolella, jolloin sallittu pyyntiaika voisi ulottua asetusluonnoksesta poiketen 1 päivästä elokuuta 31 päivään maaliskuuta. Lintujen kevätmuuttoaikana minkin ja supikoiran pyynti olisi siis pääosin kielletty, mutta suurimman osan lintulajien syysmuuton aikaan se olisi sallittua. Loukkupyntiä voi monilla kohteilla hyvin järjestää etäämpänä lepäilykeskittymistä ilman linnuston häirintää. Mikäli halutaan rauhoittaa jokin tärkeä syksyinen lintujen lepäily- ja ruokailualue alkusyksyn vieraslajipyynniltä, sellainen kohde voisi olla Liminganlahden suojelualueet.

Lisäksi arvokkaille kiireellisesti suojeltavien rantalintujen pesimäalueille olisi hyvä säätää liikkumisrajoituksia lintujen pesimäaikaan. Ellei niitä voi säätää tässä asetuksessa, ne tulisi asettaa nyt perustettavien alueiden järjestyssäännöissä. PPLY esittää tällaisia rajoituksia Valtioneuvoston asetuksella perustettaville luonnonsuojelualueille nro 1a-1e, 6a-b, 26 ja 27 lintujen pesimäaikaan 15.4. - 15.7.. Vastaavia rajoituksia on Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa muutamissa arvokkaissa merenrantakohteissa yksityisillä luonnonsuojelualueilla (YSA).

Seija Rannikko

Petri Haapala

PPLY:n puheenjohtaja

PPLY:n suojelutoimikunnan puheenjohtaja

Haapala Petri

Pohjois-Pohjanmaan Lintutieteellinen Yhdistys ry